

6. Тупицька Є. О. Обмеження прав кредиторів за договором споживчого кредитування. *Право.UA*. 2023. № 2. С. 97–101.

7. Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. The voice of European Lawyers. URL: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/EUROPEAN_PRIVATE_LAW/EN_EPL_20100107_Principles__definitions_and_model_rules_of_European_private_law_Draft_Common_Frame_of_Reference__DCFR_.pdf

Власенко Валерій Павлович,
доцент кафедри теорії, історії та філософії права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент
Бескеткіна Марина Юріївна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ПРАВ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Динамічний розвиток суспільних відносин зумовлює зміни у сфері прав та обов'язків людини та громадянина, що набувають нового змісту, інших інтерпретацій тощо. Розробка і впровадження ефективної державної політики, яка б ураховувала всі складові елементи прав і свобод людини, є пріоритетним завданням демократичних, правових держав. Загалом інститут прав людини (як соціальний фундамент гуманізму) завжди залишається одним з найвищих моральних ідеалів, до втілення якого мають поступово, але нездоланно наближатися кожне суспільство, кожна держава [1].

З огляду на сучасні глобальні та локальні виклики, формування державної політики у сфері прав людини потребує обґрунтованого підходу, зокрема в аспектах систематизації прав людини, їх гарантування та правового регулювання. У сучасних умовах теоретико-правові дослідження щодо розвитку прав і обов'язків людини й громадянина набувають особливого значення, враховуючи потребу в правовій уніфікації та гармонізації, нових викликів, досягнень науки і техніки тощо. З розвитком суспільства змінюються соціально-економічні, політичні й культурні умови, що впливають на права й обов'язки громадян у різних сферах. Наприклад, М.Г. Хустова зазначає, що результати цифровізації багатьох сфер життя вимагають осмислення та адекватного формулювання правового механізму регулювання, реалізації та захисту прав людини з метою сталого соціально-економічного розвитку, забезпечення реалізації та захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина [2,

с. 333].

Пріоритети сучасної державної політики також зазнають певних змін, що відображається в адаптації національного законодавства, створенні стратегій та програм забезпечення прав і свобод людини та громадянина. Так, шляхом прийняття нових нормативно-правових актів, ратифікуючи міжнародні стандарти, забезпечуючи їх реалізацію у сфері прав людини, відбувається належне гарантування загально визнаних прав людини як під час стандартних ситуацій, так і під час запровадження надзвичайного стану, воєнного стану в державі.

Міжнародні стандарти суттєво впливають на формування та реалізацію державної політики у сфері прав людини. Вони сприяють узгодженню національного законодавства із загально визнаними нормами, підтримуючи розвиток прав людини в умовах глобалізації та сучасних викликів. Ключовий напрям цього впливу полягає в універсалізації прав людини, тобто держави, які ратифікують міжнародні документи, зобов'язуються інтегрувати їх у своє законодавство, сприяючи, таким чином, уніфікації основних прав і свобод людини. Крім того, міжнародні стандарти встановлюють відповідальність урядів за дотримання та захист прав людини, що сприяє розвитку демократичних інститутів, утвердженню верховенства права, посиленню ролі міжнародних організацій. Зокрема, держави-члени зобов'язані дотримуватися рішень цих організацій, що гарантує додатковий рівень захисту прав громадян, розширення економічних і соціальних прав людини, розвиток екологічних прав на здорове довкілля, розвиток прав людини в умовах глобальної цифровізації.

Завдяки міжнародним стандартам, права людини стають більш доступними і зрозумілими у глобальному масштабі, закладаються фундаментальні принципи, які впливають на розвиток національних правових систем, що в цілому сприяє демократизації та стабільності у світі. Подальший розвиток міжнародних правових відносин потребує справді демократичного верховенства права, де дотримання прав і свободи людини, захист їх інтересів, створення гідних умов життя, захист від зовнішніх загроз є основними й незмінними завданнями демократичних, соціальних, правових держав [3, с. 34].

В умовах повномасштабної збройної агресії Росії проти України актуалізуються нові напрями державної політики у сфері прав людини, що пов'язані із відновленням справедливості та зміцненням демократичних цінностей. Зокрема, забезпечення прав постраждалих від збройної агресії (захист і підтримка сімей загиблих, поранених, психологічна допомога та соціальна підтримка для відновлення повноцінного життя постраждалих, компенсація та реституція для тих, хто зазнав втрат через бойові дії, підтримка в реалізації права на справедливий суд винних у скоєнні військових злочинів), прав внутрішньо переміщених осіб (забезпечення житлом, працевлаштуванням та рівними правами у громадах, де вони перебувають), права на достовірну інформацію (посилення свободи слова, підтримка незалежних медіа, журналістів, які беруть участь у контролі за відбудовою країни, забезпечення їхньої безпеки), права на чисте довкілля (зменшення наслідків війни для природи та людини).

В узагальненому вигляді напрями розвитку державної політики у сфері прав

людини і громадянина в сучасних умовах полягають в: глобалізації прав людини, що створює умови для більш якісного їх захисту через міжнародне співробітництво надаючи їм транскордонного характеру; розширенні екологічних прав та обов'язків, що включає право на сприятливе навколишнє середовище та зобов'язання громадян зменшувати свій вплив на нього; удосконаленні соціальних прав та обов'язків, таких як право на освіту, охорону здоров'я, гідний рівень життя, соціальний захист, обов'язки під час пандемій, розширення прав на соціальну допомогу для вразливих верств населення, сприяння рівному доступу до освіти, праці та послуг; гарантуванні цифрових прав, таких як право на приватність у цифровому просторі, право на доступ до інформації, кібербезпека; посилення обов'язків щодо громадянської активності, соціальної відповідальності, що передбачає стимулювання участі у виборах, громадських ініціативах, волонтерських рухах тощо.

Отже, трансформація державної політики у сфері прав людини та громадянина відбувається під впливом змін у суспільстві та міжнародному праві. Завдяки належному урядуванню у сфері прав людини та громадянина досягається стабільність в системі юридичних норм, забезпечується єдність правового регулювання суспільних відносин, узгодженість усіх компонентів юридичної надбудови, зміцнюється суспільний лад, синтезується світовий правовий досвід.

Список використаних джерел

1. Романенко Є. О. Державна політика у сфері забезпечення прав і свобод людини. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2010. № 1. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2010_1_8
2. Хаустова М. Г. Державна політика в сфері прав людини в епоху цифрових трансформацій. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Право. 2022. Вип. 69. С. 328-333
3. Vlasenko, V. (2024). Legal reservations in fulfilling the purpose of the European principle of legal certainty on the example of Ukrainian legislation. *Law Journal of the National Academy of Internal Affairs*, 14(3), 33-42. <https://doi.org/10.56215/naia-chasopis/3.2024.33>

